

BUDAPEST VENDÉSVÁRO BARLANGJAI

244
Lapunk májusi számában a Várhegyi-barlang idegenforgalmi jelentőségével foglalkoztunk. A kapott hozzászólásokból és levelekből az derült ki, hogy a téma mind kulturális mind pedig gazdasági szempontból sok lehetőséget tartogat.

„Budapest barlangváros” volt májusi cikkünk címe, amivel jelezni kívántuk, hogy fővárosunkban nem egyetlen barlang jelenti idegenforgalmunk rejtett tartalmát, hanem a barlangok egész sora.

A kezdő lépések megtételére azonban szükség van a pozitív szakmai közvélemény kialakítására a barlangok idegenforgalmi hasznosítása tekintetében. S éppen ennek, az idegenforgalmi szakemberek körében kialakítandó pozitív közvéleménynek és tájékozottságnak kiterelvényesítése érdekében kötöttük az alábbiakban csokorba azokat a legérdekesebb, idevágó nyilatkozatokat és véleményeket, melyeket tapasztalt barlangszakértőktől és szakegyesületi funkcionáriusainktól kaptunk.

Dr. Bogsch László — egyetemi tanár, ELTE Őslénytani Tanszék:
— Budapestet Kadić Ottokár, a magyar barlangtan legnagyobb úttörője nevezte el a barlangok városának, éppen harminc évvel ezelőtt. Mindmáig azonban a Kadićtól megálmodott fejlesztésből, a milliós nagyváros barlangvárosmivoltjából sajnos alig-alig valósult meg valami!

Pedig Budapest barlangjainak céltudatos fejlesztésével és kiépítésével érdekes — és kulturális szempontból is egyedülálló — kapcsolatok lennének kialakíthatók egyrészt az ifjúság kutató kedvének kielégítése érdekében, másrészt bizonyos turisztikai érdeklődés — vagyis a valutát is jelentő idegenforgalom — továbbá a történelmi-, hidrogeológiai- és földrajzi ismeretek széles körében is. Városunk idegenforgalmi programjába a történelmi-természettudományi vonatkozású barlangi láttnivalókat valóban érdekesen, színesen lehetne beleszőni, s hogy ez eddig nem történt meg, az több mint hiba: bűn!

A Mátyás hegyen, valamint a Rózsadomb északi oldalán a barlangok egész sorát találjuk. Ebben a környezetben alakult ki az idegenforgalmi szempontból leginkább hozzáférhető és feltárt barlangunk, a Pálvölgyi cseppkőbarlang is. Egy részében betonutak, korszerű villanyvilágítás, s az utakat övező korlátok teszik biztonságossá a közlekedést, s így valóban alkalmas az idegenforgalmi hasznosításra. De vajon hányan láttak közülünk plakátot Budapesten vagy vidéken, amely felhívta volna a figyelmet e barlangra, s vajon hány ember fülébe jutott el szóbeli propaganda a Pálvölgyi barlangról?

Közelben van a Mátyáshegyi, vagy Centennáris barlang, amely jelenleg Budapest leghosszabb barlangja. (Mintegy négy kilométer hosszú.) Lelkes barlangkutatóink állandóan dolgoznak ebben a barlangban, amely hévizes eredetével jelent különös érdekességet. Tudományos jelentősége mindenképpen megérdemelné, hogy fokozottan kerüljön be az érdeklődés reflektorfényébe és kutatói hathatósabb támogatást kapjanak.

A Pálvölgyi barlangtól nem messze van a Szemlőhegyi — melyben a cseppkőveknél sokkal nagyobb érdekességet jelentenek a falak „kőrözsák”-ból álló pompás díszítményei. A Kadić által először ismertetett kőrözsák egész falrészeket borítanak be. Olyan tünemény ez, melyet ilyen gazdagságban sehol sem találhatunk: — vagyis valószínűleg természeti unikum. „Mit ér a kutatók minden igyekezete, óvó szeretete, ha hatósági erély és támogatás nem tudja a barlangnak a laikus számára oly csillogó szépségét, az ásványtan művelőjének pedig értékes vizsgálati anyagát megmenteni és megőrizni — sőt, szencációt jelentő látványosságaink sorába emelni?” — írja róla Kadić 1930-ban.

Hosszúságában vetekedik a Mátyáshegyivel a Ferenchegyi barlang is. Ennek szűk járataiban ugyancsak páratlan szépségű kőrözsákat és sok érdekes ásványt találhatunk, s így ennek a barlangnak is nagy a jelentősége a

tudomány szempontjából. A kutatók nagy odaadással vizsgálják e barlangot, amely a Kadić által feltételezett „rózsadombi barlangpark” egyik értékes objektuma.

Végül, de nem utolsó sorban kell megemlékezni a Gellérthegy barlangrendszeréről, melyhez sok őstörténeti és történeti vonatkozás fűződik, hiszen magát a hegy régi nevét is („Pesti hegy”) egyes történészek városunk nevének kialakulásával hozzák összefüggésbe. Ma korszerű hidrogeológiai laboratórium működik itt, melynek klímagyógyászati és idegenforgalmi jelentőségével kiváló barlangkutatónk, Kessler Hubert részletesen foglalkozott az „Idegenforgalom” legutóbbi számában.

Van természetvédelmi törvényünk, amely kiterjed minden barlangra. Van fejlődő, egyre feljebb ívelő idegenforgalmunk, van természettudományos ismeretterjesztésünk és végül van egész sor olyan terünk, mely a magyar föld kincseit a legszelebb körökkel kívánja megismertetni. Nem lehetne mindezt egybekapcsolni, hogy meglevő kincseink ne heverjenek paragon, s a tudományos népszerűsítés is páratlanul érdekes adatokat közölhessen s ugyanakkor városunk bel- és külföldi látogatói is megismerhessék Budapestet — a barlangvárost?

Dr. Dénes György — a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat főtitkára:

— Budapest a világ egyetlen

Részlet a Pálvölgyi cseppkőbarlangból

nagyvárosa, ahol a város belterületén barlangok nyílnak —, még hozzá nem is akármilyen barlangok! Négy, 1 kilométernél is hosszabb barlangot tártak fel eddigi kutatóink a fővárosban, közülük kettő négy kilométernél is hosszabb.

A hévizek nemcsak a főváros barlangjainak kialakításában játszottak döntő szerepet, de csodálatos szépségű, világviszonylatban is különleges képződményeket hagytak maguk után. Ezek bemutatása kétségkívül újabb idegenforgalmi vonzóerővel gazdagíthatná fővárosunkat.

A „hévizes” ásványi képződményekben a Szemlőhegyi barlang a leggazdagabb és ennek idegenforgalmi bemutatása megoldható, nagyobb szabású beruházások nélkül is, hiszen a barlang bejárata a város belterületén, autóbussz-megálló mellett található. Költséges útépitésre sincs szükség a megközelítés érdekében, sem pedig épületek szanálására, hiszen a telket, ahonnan a bejárat nyílik, már két évtizede kisajátították. A barlangot a kutatók több éves munkával a legnagyobb pontossággal mérték fel, mielőtt kidolgozták az idegenforgalmi útvezetés műszaki terv-változatait. Az Elektromos Művek is már a barlang bejáratáig vezette az ipari áramot, úgy, hogy ezután csak a barlang belsejében kellene kiépíteni a fényszórók láncolatát, hogy a természet e páratlanul nagyszerű, kővé vált virágoskertjében az érdeklődők ezrei gyönyörködhesenek.

Ennek előkészítésére a barlangkutatók az elmúlt évtizedekben már valóban mindent megtettek — így a lehetőség szinte önként adódik. Ezért különös örömmel értesültünk a közelmúltban arról, hogy az OIH napirendre tűzte fővárosunk e ragyogó természeti kincsének idegenforgalmi kiépítését és bemutatását.

Dr. Papp Ferenc — egyetemi tanár, ÉKME Geológiai Tanszék:

— Igen öröndetes a barlangok idegenforgalmi hasznosításának újabbban előtérbe lépő elgondolása, főleg azért, mert a földtani és technikai szempontok — vagyis a világszerte erősödő természettudományos szemlélet — kibontakozását és gazdagodását jelenti, mégpedig az élményszerű ismeretterjesztés útján. Olasz, német és jugoszláv példákra hivatkozhatunk a barlangok népszerűsítése tekintetében. Hogy közülük csak egyet említsünk: a Posztójnai barlang évi egymillió látogatója idegenforgalmi szempontból sem

megvetendő gazdasági tényező. Mind ez, mind pedig több, más jól kihasznált külföldi barlang hazai barlangvilágunk idegenforgalmi fejlesztését sugallja.

Valójában csak lelkes kutatóink: **Kadić Ottokár**, **Kessler Hubert**, **Barátosi József** és egy sor, az ifjabb generációhoz tartozó speleológus és barlangjáró munkáját kell itt gyümölcsöztetnünk és hasznosítanunk. Budapesten talán a Várhegyi barlang fejlesztése követel idegenforgalmi szervezés szempontjából legsürgősebb intézkedést, ahol több nyelvű irányjelző táblákkal, megfelelő szakszerű ismertető brosurák kiadásával kellene elindulni.

Kisebb anyagi áldozattal a hatásos világítás megoldása, a képzett barlangi vezetők beállítása sokat lendíthetne az ügyek menétén. Mindebben a hivatalos idegenforgalmi szervekre és az IBUSZ-ra kellene elsősorban támaszkodni.

A tudományos barlangpropaganda szempontjából a várbeli üregrendszerből jelenleg kitélepített barlangtani gyűjtemény — illetőleg múzeum — fedél alá juttatása is fontos feladat, s ha ez a barlangpincékben nem is oldható meg, elképzelhető, hogy a gyűjtemény számára a Budapesti Történelmi Múzeum jelenlegi épületében, a Szentháromság utcában fogunk helyet találni — az ottani gyűjteményeknek az újjáépülő Várpalotában történő átköltöztetése után.

Az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem, melynek csaknem tíz éve fennálló barlangtani kutatóállomása működik Jósza-főn, készséggel megad minden segítséget a tudományos ismeretterjesztő munkához, a budapesti barlangok vonatkozásában is.

Révész Lajos — a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat titkára:

— Budapest barlangjainak jobb kihasználása érdekében igen fontos a barlanglátogatás jó propagandájának megszervezése.

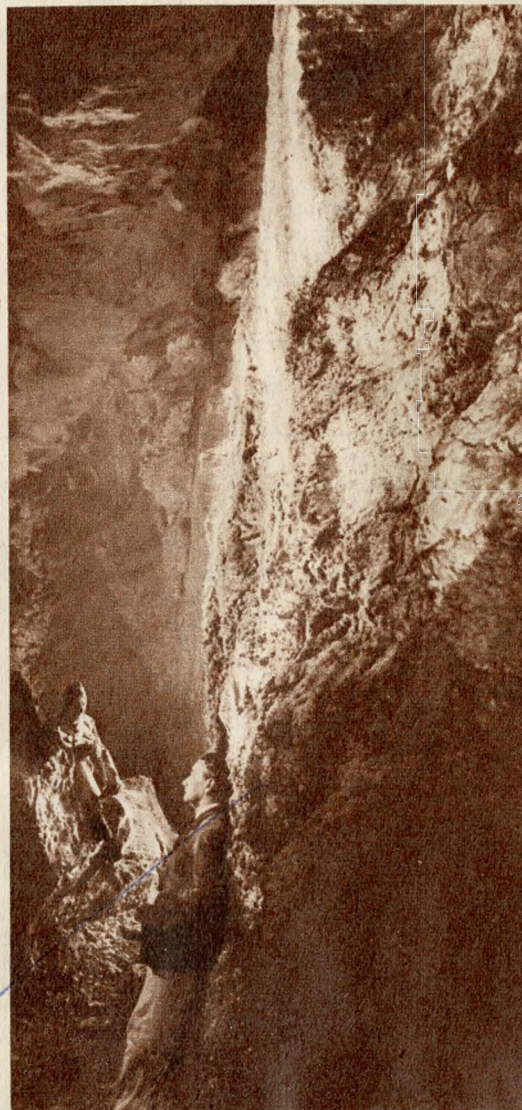
Fontos része a propagandának a jó idegen nyelvű prospektus, amelyen mind ez ideig nem áll rendelkezésre. Még ennél is fontosabb azonban a megfelelő színvonalú idegen nyelvű szakvezetés. A jugoszláviai posztójnai barlangban nyolc különböző nyelv közül válogathatnak a látogatók, s budapesti barlangjainkban is szük-

ség lenne legalább három nyelvű vezetésről gondoskodni, amit esetleg nyelvszakos, barlangászattal is foglalkozó tanárjelöltek láthatnának el kezdetben — főképp a nyári idényben.

A barlangok propagálásában és védelmében pozitív együttműködést alakítottunk ki a Magyar Természetbarát Szövetséggel, melynek főtákarától eddig is minden támogatást megkaptunk. A Várhegyi mellett a Pálvölgyi barlang fogadóképességének fejlesztése a legsürgősebb idegenforgalmi feladat.

Úgy véljük, hogy már e szemelvényesen közölt hozzászólások, nyilatkozatok is érdekes képet adnak a szerteágazó tudományos és gyakorlati szempontokról, de a kínáló lehetőségekről és soronlévő teendőkről is. Különösebb kommentár nélkül is egyértelműen kitűnik belőlük az, hogy mielőbb el kell indulnunk barlangjaink idegenforgalmi célú fejlesztésének útján!

dr. Bauer Jenő

Óriásfolyosó a Szemlőhegyi barlangban (Csekő Á. felv.)